

Redacțiunea Administrațiunii
Tipografie:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Brisori neîmbracate nu se pri-
mesou. Manuscrisurile nu se re-
trimite!

Birourile de subscripții:
Brașov, p. a. mare Nr. 22
Inserate mai primeseu în Viena
Redakțiunea Neue Presse in der
(Ott. Maas), scrieri: Schalek, Alois
Bernáth, M. Dokes, A. Oppel, J. Don-
nerberg în Bu. in. peșta: A. V. Gold-
berger în on. Neue Presse in Bernat:
in Frankfurt: G. L. Danks; in Ham-
burg: A. Steiner.

Prețurile subscripțiilor: o seriă
garnonă pe o săptămână 6 cr.
și 80 cr. Imbră pentru a pu-
blicare. Publicații mai dese
după tariful și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
seră 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIII.

„Gazeta” este în fi- care dl.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inscripțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 206.

Brașov, Vineri 14 (26) Septembrie

1890.

Din cauza sf. sârbători de mâne, djarulul
nu va apăre până Sâmbătă seara.

Brașov, 13 Septembrie st. v.

Ciudați mai sunt politiciii dela
foile șoviniste unguresci. Cu o nai-
vitate prefăcută tracteză ei cea
mai gravă și delicată cestiune a
raporturilor cu naționalitățile. In
conștiința nedreptății cauzei lor,
ei își fac vedenii peste vedenii,
care de care mai îngrozitoare, nu-
mai ca să pôtă dice, că naționa-
litățile nemaghiare nu merită o
sôrte mai bună.

Acum o fôia din Peșta găsece,
că Românii de aici nu au tendințe
daco-române, precum susținea pro-
curorul în Clușiu, ci îi declară
de „panslaviști”, numai ca să nu
pôtă trece ca credincioși supuși
ai corônei S-tului Stefanu.

Acêsta o susține ađi una din
foile maghiare din Peșta în legă-
tură cu „viitorul rêsboiu”.

Sub titlul „naționalitățile
nôstre” „Pesti Hirlap” publică ur-
mătorul articol de fondu caracte-
ristic:

„In depărtare de o pușcătură
de tun dela granița Monarchiei
nôstre, este aședată cea mai mare
parte a oștirii rusesci; in număr
de totu mare cu deosebire cava-
leria ușoră, cazacii dela Donu și
din Caucasia, cu a căroru mul-
țime și sêlbătăciă Rușii aru voi
bucuros sê spariă pe inimicii
loru.”

„De trei ani durěză acêsta stare,
puterile amenințate însê s'au de-
datu cu ea. Noi scim tocmai așa
ca și Germanii, că rêsboiulu pen-
tru aceea totuși nu va izbucni in
viitorul celu mai apropiatu; putem
dêră sê așteptăm evenimentele
a căroru serioșitate o cunosc și
Rușii. Fie-care se cutremură dina-
ntea rêsponderii ce ar avê-o
acela, care aru pușca mai ântêiu.
De aceea noi folosim timpul de
pace pentru a esecuta reforme.
Căci nu este eschis, că sgomo-
tul celu mare de arme va rês-

mâne fără rezultat și va înceta
ca multe alte cestiuni.”

„Pe când însê marile puteri
pôtă sê aștepte, pentru-că sciu sê
prețușcă binefacerele păcii, irita-
țiunea statelor și naționalități-
loru mic cresce ne'ncetatu. Aș-
teptarea le cade greu, pentru-că
și ele au visurile și idealurile lor.
Ar voi bucuros sê devină state
maru, națiuni maru. Sêrbii declară
pe față, că voescu sê restabileșcă
imperiu impêratului Dușan și sê
creeze Serbia mare, care sê cuprin-
dă Macedonia, Bosnia și Herțegovina,
și Croația, ba chiar o parte bună
a Ungariei; dêr ei sciu, că aceste
visuri pôtă sê se realizeze numai
intru unu rêsboiu mare prin Rusia,
tocmai așa precum boerii români
consideră Ardêlulu, Maramurêșulu
și Ungaria de sudu, ca unu giu-
vaerul alu corônei lor, ce voru
sê-lu câștigi când va izbucni ma-
rele rêsboiu, care va strămuta fron-
tierele și va schimba hotarele Eu-
ropei.”

„Ei așa s'au acimatisatu cu
acêsta inchipuire încatu credu,
că izbucnirea rêsboiului e neîn-
lăturabilă. De mulți ani amenință
cu elu, și totuđeuna au trebuit
sê vedă, că êrăși s'au amăgitu, și
că suntu totu așa depărtați de
scopulu lor, ca înainte cu o ge-
nerația.”

„Acuma însê apropierea oștirii
rusesci îi pune êrăși in iritațiune
estraordinară. Implinirea visurilor
loru o așteptă dela viitorul celu
mai apropiatu; sê nu ne mirăm
dêră, decă agitatorii din Belgradu
și Ardêlu nu mai pôtă sê stăpă-
nêșcă patimele și o spunu pe față,
că suntu inimicii de môrte ai Un-
gurilor și că aru voi sê-i ester-
mineze, decă aru avê putere.”

„Nu de multu amu ađitulu in
Clușiu cum nisce redactori de diare
români, preoți români și advocați
au stropitu in fața națiunii ma-
ghiare veninulu urei lor neimpă-
cate, și cum tinerimea româna in
Clușiu și Brașovu a pregătitu ova-

țiuni martirilor, pentru-că in ade-
vêru credu, că suntu asupriți de-
orece nu suntu reprezentați, re-
lativ cu numărulu lor, in dietă,
la judecătoria și in ministerii. Ei
credu adecă, că a șesea parte din
tote funcțiunile publice li-se cuvine
Românilor, fără considerare decă
ômenii lor au cualificarea neces-
sară, ori nu. Ei nu înțelegu ega-
litatea de dreptu și desființarea
privilegiilor așa, ca fiă-care ce-
tățenul sê pôtă ocupa unu postu,
decă e capabilu, ci numai in aceea
vêdu egalitatea de dreptu, decă
in Ardêlu celu puțin a șesea
parte a funcționarilor voru fi
numiți exclusiv din sinulu lor.”

„Încă totu nu se pôtă desbăra
de tradițiunile vechei constituțiunii.
Spiritul legilor din 1848 le este
străinu; ei n'au doritu atunci ega-
lindreptăți și cassarea privilegi-
ilor, ci au voit sê dobândêșcă
numai pe lângă Unguri, Sêcui și
Sași privilegiile națiunii a patra,
o pozițiune privilegiată in dieta
ardelena, partea lor deosebită in
administrațiune publică, cu care se
înțelege aru fi fostu a se îm-
preuna și unu teritoriu propriu.”

„Acêsta le turbură și acum
mințile și in sensulu acesta ei credu
in adevêru, că suntu supuși credincioși
ai corônei Sf. Stefanu, numai cătu ei
nu consideră Ungaria ca unu statu uni-
taru, ci aru voi sê-o transformeze in-
tru unu statu federativu. State in statu
voescu ei sê creeze. Decă Croații
au dieta lor propriă in Zagrabia,
decă au banulu lor propriu, ad-
ministrațiune lor publică propriă,
de ce—asa argumenteză înțelepții
loru — de ce sê nu aibă și Vala-
hii dieta lor propriă in Blășiu, voi-
vodulu lor propriu, cu deosebire
însê funcțiuni câtu mai multe, pen-
tru-ca proletariatul inteligent alu
filor de popi sê pôtă trăi cum
se cade.”

„Acêsta este icôna ideală a
Românilor, nu însê unirea cu re-
gatul României, unde domnescu
boerii cei bogăți și țeranulu, a că-

ruia pământu nu e destul de
mare spre a susține o familiă, se
află in împrejurări multu mai rele,
decătu țeranulu român ardelenu,
unde mai departe proletariatul
inteligent își câștigă totu așa de
greu existența, ca in Ardêlu.”

„Străformarea Ungariei intr'unu
statu federativu nu este numai vi-
sul de aur alu Românilor ardeleni,
ci și alu agitatorilor slo-
vaci din Turoțu-S-Martinu, și a
multor Sêrbi inteligenti, și ast-
felu ei nu ne pôtă înșela spuindu-
ne, că nu sunt panslaviști,
pentru-că adevêratu, că nu voescu
sê dispară in marea împêrăciă ru-
sescă, unde nu aru pôtă sê jôce
nicu unu rol, pe lângă acêsta
însê așteptă totuși realizarea vi-
surilor lor dela unu rêsboiu ru-
sescu. Simpatiile loru dêr totuși
le posedu Rușii și astfelu ei nicu-
datu nu se pôtă împrieteni cu idea
de statu maghiaru.”

Crispi și irredentiștii italiani.

Nu de multu unu diaristu franceș
a accentuat, că Austria trebuie, că se
simte forțe multămită de modul cum
ministrulu președinte italianu Crispi lucră
de unu timpu încoco „c'unu zelu vred-
nicu de-o causă mai bună” in contra
operei de revindicare, ce o urmărescu
irredentiștii patrioți italiani.

Intr'adevêru, ministrulu președinte
italianu odinoră era unul din cei mai
puternici sprijinatori și promovatori ai
irredentismulu italianu, êr ađi este, cel
puțin la părere, dușmanulu celu mai
neimpăcatu alu aceluia.

Inimicii lui Crispi arată ađi asupra
lui cu degetulu, ca asupra unuia, care
se face „gendarmulu intereselor streine”
in propria sa țêră, care persecută pe
conazionali sêi, pentru-că așa pretind
interesele unei alianțe, de care, cum
dicu ei, poporul e cu totulu străinu.

Disprețulu, ce și-l'a atrasu asupră-și
Crispi, din partea celor pe cari odinoră
i-a sprijinitu din rêsputeri, s'a ară-
tat mai ales in timpul d'în urmă,
când șeful cabinetulu italianu a des-

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

(11)

Torda város és környéke

de Orbán Balázs. Budapesta, 1889. 4°, 479 p.

Dare de sêmă, de Silv. Moldovanu.

Afară de acêsta, referitoru la ces-
tiune trebuie sê luăm in considerare și
observarea făcută mai sus, că mai multe
comune din jurulu Turzii, in documentele
vechi, se amintesc cu numirile române,
precum Micușu (chiar și in registrele
papale: Rogow, preotul in Migușu și nu
Mikes), Muliere, ađi Muieru, Seliște etc.
împrejurare, care documenteză, existența
veche a Românilor in aceste părți.

Inainte de a merge mai departe, tre-
buie sê observu și respective sê corect
o eroră a autorulu. Anume elu dice, că
Români din Turu se țin de două con-
fesiuni, avêndu atâtu gr. catolicu, câtu
și gr. orientaliu biserici separate. Acêsta
este greșelă, deore-ce Români din Turu
se țin totu de confesiunea gr. catolică,
avêndu numai o biserică și o parohiă,

ceea ce se pôte vedê și din șematismele
bisericei române.

Ultima comună, cu care se ocupă
autorulu, și cu care își termină descrie-
rea jurulu Turzii, este Feleaculu (ung.
Felek), situatu pe vârfulu delulu de ase-
menea numire și lângă șosêna ce duce
la Clușiu.

Despre locuitorii acestei comune ne
spune autorulu corect, că ei suntu ur-
mașii acelor coloniști români, pe cari
i-a aședatu regele Ludovicu I in a. 1367
pentru apărarea și siguranța șoselei, ce
trece pe aici. Acêsta se scie dintru unu
documentu aflatoru in archiva orașulu
Clușiu. (Veđi: Iakab Elek, Kolozsvár tört.
Oklevéltár I. p. 58—94—95.) din care se
vede și aceea, că înainte de acêsta coloni-
sare, aici n'au esistatu locuințe omenesci.
Dêr cu tote aceste autorulu este incori-
gibilu. Elu revine și aici la tema sa fa-
vorită și susține, că și aici a trebuit sê
fiă odinoră poporațiune ungrêșcă. Fe-
lecianii au fostu îndatorați de regii Un-
gariei a „ospêta” pe regele, sêu pe re-
gina, când aceștia treceau prin Feleacl,

êr de altă parte biserica română din
Feleacl este o zidire frumôsă de pêtră,
in stilu goticu, de pe la finea secl. alu
XV-lea. Români însê, așa deduce au-
torulu, n'au pututu fi in stare nicu sê
ospeteze pe regele sêu pe regina „in
colibele lor valahe”, (p. 462, not. 1),
nicu n'au pututu ei sê zidêșcă biserica
de pêtră, ci a trebuit sê fiă aici locui-
toru ungru-catolici pe sêma căroru s'a zi-
ditu biserica. O deducțiune așa de forțată
raru se pôte afla undeva!

Ce se ține de „ospêtarea” regelui,
mê miru, ce falsu o interpretă au-
torulu, deore-ce se scie, că sub „ospêtare”
se înțelege aceea, că Felecianii trebuiau
sê primêșcă ca ospêți pe rege și pe re-
gina, adecă ei erau îndatorați a da hrană
pentru caii lor și ai suitei, a-le pune
la dispozițiune caru și vite, pentru bagagi,
și a forma o gardă de siguranță prin
acele locuri, atunci cu deosebire sêlba-
tice. Și e sigur, că au satisfăcutu a-
cestei îndatoriri fără ca sê fiă Unguri,
căci in casu contraru aru fi fostu depo-
sedați și alungați din aceste locuri.

Mai departe, ce priveșce biserica din
Feleacl, decă autorulu, cu cunoscuta sa
dexteritate, de a colecta de prin archive
totu felulu de documente, ar fi resfoi-
tulu „Acte și fragmente” de T. Ci-
pariu sêu ar fi luat la mână „Vechia
Metropoliă” de N. Popea (Sibiu 1870),
după datele ce le-ar fi aflatu acolo și-ar
fi formatu cu totul altă conșingere
despre starea factioă a lucrulu.

In „Vechia Metropoliă”, in șirulu
celorlate episcopii, ce au esistatu odi-
nioră in Transilvania și Ungaria, despre
episcopia Feleaclului aflăm următoarele:
„d) Episcopia Feleaclului, in Transilvania.
Intru unu evangeliu sêrbescu din anul
1474, ce se află la biserica de acolo și
s'a scrisu pentru episcopulu Daniel, dela
care și astăđi suntu rămășițe totu acolo,
împreună cu cărți de împărțire.”) „Evan-
geliulu acesta esistă și ađi in biserica
din Feleacl, in legătură frumôsă și po-
porulu îl sârută cu venerațiune ca pe
o carte sfântă. (Va urma.)

*. Acte și fragmente, de T. Cipariu, pag. 96

ființată mai multe societăți italiene bănuite și învinuite cu scopuri contrare intereselor monarhiei în afară și chiar și înăuntru.

Resoane de stată mai înalte, se dăce, l'au îndemnat pe Crispi să desființeze acele societăți într'un timp, când presa străină îl împintea s'o facă, decât ține s'îl judece lumea ca sincer sprijinitor și factor important în tripla alianță. Crispi n'a vrut să țină s'îmă de opoziția, ce o va provoca înăuntru, ci a socotit să arete cu tărie, că în elu sentimentul de fidelitate față cu alianța triplă covârșese ori-ce altu sentiment, și că pentru ideile politice sale estreme este gata a suferi chiar și o înfrângere.

Problema e grea. Crispi are să lupte c'o generația italiană tână, care nutrește idei și sentimente cam nu șprea accesibile față cu principiile lui, ba s'ar pute dăce, că în inima acestei generații nu s'a stins încă ura față cu Austria și că mulți patrioți italieni, deși moderați, nu vreu să recunoscă pe cei din Viena ca amici ai Italiei.

Politica d-lui Crispi dără nu pôte să fiă decât apă pe mōra acestor elemente cu principii atât de înrădăcinate în straturile poporului italian, și echoul, ce l'u producū în opinia publică italiană atacurile lor îndreptate în potrive politice d-lui Crispi, nică-decum nu pôte fi favorabil pentru șeful cabinetului italian, învinuit mereu, că ar pune în pericol libertatea legală a Italianilor de dragul protectorilor din Viena.

Dreptu o urmare a acestor atacuri se pot considera neînțelegerile dintre ministrul șpreședinte Crispi și ministrul de finanțe Seismit-Doda, care a și demisionat. Causa care l'a făcut pe Doda să-și depună portofoliul scimă, că a fost un toast pe care l'a ridicat în Udine la un banchet, unde au luat parte mai mulți irredentiști.

Cu totă energica procedere a d-lui Crispi însu, irredentiștii italieni agitēză mereu, ba cutēză chiar a demonstra l'ă tōte ocaziunile. Astfel din incidentul inaugurării monumentului ridicat în Clēs în memoria lui Bertolini, primul șpreședinte al societății disolvate „Pro patria“, comisarul guvernial a trebuit să cheme la ordine pe vorbitorii, cari se întreceau unul pe altu în apostrofări dușmănōse față cu Austro-Ungaria. Diarul „Alto Adige“, în care s'a publicat vorbirea rostită cu ocazia acesta de deputatul Bordi, a fost confiscat.

Nu puțină nelinise va cauza d-lui Crispi și constituirea așa numitului club „Francesco Crispi“, ale cărui statute voru avé ca basă declarațiile făcute odinōră de actualul ministru șpreședinte. Membrii fondatori ai clubului au avut Dumineca trecută în Roma prima întrunire. Adunarea generală a aderat fără șovăire la programul societății „Pro patria“.

Pe când se întâmplă acestea, în tōte părțile Italiei se fac marș pregătiri pentru alegeri. Părerea generală e, că decât ministrul șpreședinte italian nu se va folosi de astă-dată de unu despotism și de o opresiune cinică, va suferi marș înfrângeri. Dușmanii lui sunt hotărâți s'îl combată pe tōtă linia.

Procesul de presă al „Tribunei“

Vorbirea apărătorului Iulu Coroianu.

(Fine.)

Și cum se face, că în decursul pertractării finale de ađi, reprezentantul guvernului, prea onoratul domn acuator public, vine și ne face imputarea, oș punctul de vedere politic, pe care l'amă fostu avut noi la 1848, nu se pôte justifica, e ilegal, e o rușine? Din contră, punctul de vedere al Maghiarilor, al lui Ludovic Kossuth, ar fi unul dintre cele mai gloriose?

Intrebū pe stimabilul domn acuator public: E o rușine a fi cu necondiționată credință și alipire către Tron, către Casa domnitōre și către dinastie? Căci, decât atunci a fostu acesta o rușine, rușine ar trebui să fiă și ađi.

Eu așa știu, că acesta nu e nici o rușine, și cu mine împreună așa o știu și ceialalți Români. Acesta e una dintre caracteristicile articolului înriminat. Dăr de ce trebuie noi să vorbim acum de evenimentele dela 1848? Nu avem nici o trebuință de acesta. Regret, că stimabilul domn acuator public s'a provocat la ele, pentru-că scopul nu i-a putu fi altul, decât de a influința asupra juraților. Față cu acesta ce aș pute face și eu altceva, decât să aduc și eu exemple pe lângă celu dela Zlatna. Nu numai casul dela Zlatna e faptu istoric, stimabile domnule procuror, ci faptu istoric e și casul dela Morlaca, unde unu funcionar destul de înalt din Clușiu a primitu dela tatăl s'eu pușca cu următoarele cuvinte: „Iubite fiule, probēză cum ai putu să tractezi cu acești Valahi s'elbatici!“ Și băiatul a impușcat 12 locuitori neînarmați din Morlaca, cari fără nici o judecată devin viciemele morții. Astfel de casuri amă ști și noi să aducem destule. Dăr de ce să mai desfacem aceste scene? Fia de ajuns să amintesc acelu faptu istoric, că pe când evenimentele din 1848—49 au stins de-abia vre-o 10.000 vieți maghiare, viciemele Românilor se urcă la aprōe 40.000 suflete. Dăr să mergem mai departe. După învingerea revoluțiunii dela 1848 a urmatu imediatu absolutismul. Sub stăpânirea absolutismului națiunea maghiară s'a luptat pe tōte căile posibile în contra puterii. Că această luptă cum a fostu, va arăta istoria celui mai deaprobe trecut, care va da totodată și s'îmă despre patimile din acea luptă. Și ce a făcutu ea de câte-oră s'a îndreptat spre Coronă în această cestiune? Totdeuna a promis de o parte fidelitate și de altă parte, că va rezolva cestiunea naționalităților într'o direcție, care va mulțami spiritele în tōte privințele. Aci e una dintre enunțările pe care Franciș Deák le-a făcutu la 1861: „Noi vomă să ne desvoltăm și asigurăm viața noastră constituțională pe basa deplinei egale îndreptăiri. Nci vomă, ca cu privire la folosința drepturilor cetățenesci să nu existe între cetățenii patriei deosebire nici de naționalitate, nici de confesiune, și vomă, ca aspirațiunile naționale ale compatrioților noștri de alte naționalități să se asigurăm în această dietă pentru totdeuna. Ceea ce se pôte face fără a dărăburi politiceșce această țără și fără a sacrifica independența ei.“

Aceste a fostu promisiuni și aceste ar fi trebuit să fiă împlinite în acestu înțeles. Să vedem, decât legile create după transacția dela 1866 correspund s'eu nu acestei enunțări? Să vedem, decât însași cestiunea uniunii correspunde drepturilor cetățenesci și manifestațiunei de liberă voință a națiunei? Să vedem, cum sunt legile aduse de atunci încōce, spre exemplu legile electorale, legile despre naționalități etc. etc.? Ore correspund ele cerințelor și se vedem, ore în praxă se respecteze aceste legi? Sunt totă atâtea întrebări, la cari trebuie să răspund, pe cari trebuie să le deslușesc.

Ardelul, stimați domni jurați, a fostu țără liberă și independentă, cu legi separate, independente, cu sancțiuni pragmatice separate.

După eliberarea poporului, întâmplat la 1848, Ardelul qua talis s'a organizat separat la 1863, a avut dieta separată, în dieta dela Sibiu din anul 1863 s'au votat amesurate drepturilor diferitelor popore locuitoare în țera acesta, legi speciale recunoscute, în cari s'a decretat, că în țera acesta suntu patru națiuni și adecă națiunea maghiară, română, s'ecuiască și s'ăsescă. — Stimatul domn procuror dăce, că împărțirea acesta n'a avutu nică și nici un felu de drept. Dăr de unde? Acolo este legea dela 1863, care a deslegat întrebarea acesta pe bazele raportului numeric alu poporelor locuite în țera acesta, — pe bazele dezvoltării lor culturale și materiale, precum și pe bazele tradiționale și istorice. După acesta a urmatu catastrofa dela 1866, pe care o cunoșcem prea bine, și a urmatu apoi transacțiile. Ardealul a fostu alăturat la Ungaria, — dăr nu contopit, — de cătră o dietă în care a domnit oligarchia, ér poporul, care constituia țera, a fostu esclous și fără de alu fi întreat și pe elu, l'au tractat astfel ca și când ar fi fostu pus cu armele.

Maiestatea Sa, cu o înaltă înțelepciune, a pus guvernarea țării pe baza principiului „dualismului“. Acesta schimbare de sistem au primit-o cu tēmă naționalitățile din această țără, și cu deosebire Români, într-o-cât deja preparate vele prealabile au înclinat în politica

internă spre o direcțiune greșită, cu tōte aceste, ca element de ordine, s'au supus mai cu s'îmă din două motive: a) fiind-că era de părerea aceea, că schimbarea acesta radicală din sistem a fostu urmarea vederilor unei politice de stată mai înalte; și b) fiind-că era în credința și de convingerea aceea, că pe lângă bunăvoință și încredere reciprocă, făcare națiune își va putu și în cadrele acestui organism dualistic validita aspirațiunile sale legitime. (—Red. „Gaz.“)

Poporul român cu dreptu cuvântu s'a temut, căci de-odată cu sistemul acesta s'a inaugurat și domnia politică măiestrită de rassă. Cu acesta stă în contradicție diametralu opusă intră dezvoltare istorică de o miă de ani a vieții noastre de stat, cu aspirațiunile naționale tradiționale ale poporului român și cu interesele sale naționale de vieță, dăr mai pre susu de tōte stă politica acesta în contradicție neaplanabilă cu cerințele organismului politicu neînlaturabil al statelor constituționale moderne.

A cređut, că nu va fi împedat în desvoltarea sa. (—Red. Gaz.) Și ce s'a întâmplat? După multe șvercoliri s'a adus legea electorală (?—Red. „Gaz.“) și legea despre naționalități. Legea electorală este unu spuriu al legilor dela 1790/1, ér alegerile la noi se întâmplă, cu puține excepțiuni, totu în sensul acela, și acum, după încetarea feudalismului, întâmplat înainte de asta cu 42 de ani, și după decretarea uniunii aci pe teritoriul Ardelului este altă lege electorală, și pe teritoriul Ungariei ér alta.

După acestea apărătorul desfașură dispozițiunile asupritōre ale legii electorale deosebite pentru Ardel. Censul celu mare (de 84 fl. venit curat) în urma cărui dintre 72 cercuri electorale abia sunt 7 în care Români în număr de 1/2 milionu s'au pōtă fi reprezentați, și-aci exclamă: este decă forte natural, că astfel Români neputându-se reprezenta în dieta țerei, legile se aduc fără ei, ceea ce încă constituie unu gravament mare; după-aceea arată, că legea de naționalitate nu se execută, Români nu sunt aplicați la oficiile de stat; afară de cătră juđi la tribunalele mai înalte nu mai sunt Români în funcțiune; nu e nici unu singur șpanu român, ér viceșpanu e numai unu, apoi arată, că statul n'a ajutat până acumă nici o școală, nici o instituțiune culturală românească, ba când au voit Români să facă din alu lor propriu ceva pentru cultura lor națională, statul a întrevinit c'o mână dură în treburile lor; acolo este casul gimnașului din Beiuș și încă câte afară de acela.

Trecendū la cestiunea șpresei dăce, că la noi se face excepțiune între șpresa română și șpresa maghiară și continuă așa:

„Arătați-mi unu cas, în care puterea statului ar fi intentat procesu de șpresă pentru unu articol politicu maghiaru, ori și cât de agitatoric ar fi fostu efectul acelu și ori și alu cărui gazetar maghiaru ar fi fostu acela. Nici unu singur, deși în mii și mii de casuri ar fi avut datorința să o facă. Etă, ca și pentru aceste să dau deslușirile de lipsă, amintesc unu singur cas. Pe întregu teritoriul Ungariei 79 de municipii au ales pe Ludovic Kossuth de cetățen de onore și i-au trimis adrese de felicitare. Fia-care din aceste exemple, pe care tōte foile maghiare le-au publicat, conține câte o lesă Maiestate. Ure adusu-și a aminte puterea statului să dea în judecată fia și numai o singură fōiă maghiară?“

D-lu avocat Coroianu citeză aci din „Ellenzék“ următoarea comitivă, cu care cercul de lectură din Budapesta a trimis lui Kossuth raportul s'eu anual:

„Domnule guvernor! Celu dinteu cercu social alu tinerimii maghiare, cercul de lectură alu universității reg. ung. trimite d-lui guvernor celu mai nou raport alu s'eu cu adevărate omagii și cu salutare patriotică din dăpărtare... Ne cade bine, că avem unu om, avem o figură de idol, căruia cu capul ridicat îi putem da s'îmă de vieța noastră, conșcii de noi, cu încredere, cu mândria! Cătră care vorbindu putem lua din capu învilitōrea șdrențuită a slugărniceii, pe care nu arare-oră ne șilesece a o purta aci acasă vieța, volnicia puternică. Spre norocirea noastră această învilitōre este deja forte șdrențuită...“

Aceste sunt adresele lui Ludovic Kossuth, care a voit să detronizeze dinastia și ei dăce, că se îndreptă spre elu, că le cade bine, când se potu îndrepta spre elu, pentru-că își aruncă șdrențuita învilitōre a slugărniceii. Asta o înțelege ori și cine, pôte chiar și sti-

mabilul domn acuator publicu (ilartitate). Dăr ore pentru acesta și alte de aceste fostă cineva vre-odată trasu la răspundere? Nimeni nică-odată! Astfel sunt raporturile politice. Așa stăm noi astăci sub constituția maghiară, proclamată cu multă înștiințare liberală, pe tōte terenurile vieții publice, și numai caracterul locului, unde mă aflu, și timpul înaintat mă reține a desvolta această stare de lucruri mai cu deamăruntul.

Și stând astfel dăcem: Diarele românești nu pot să scrie absolutu nimic, lor nu li-e permis nici să plângă, să aștepte acelu timp, când tōte simptomele, cari caracterizează actuala stare bolnăvicioasă, voru trece, pentru-ca atunci să vorbescă în libertate cu acea națiune, care nu a fostu în stare nici în trecut și nu e în stare nici acum a înțelege, că nu numai ea singură există în această țără, ci mai există și alții. În discursul de acasă al d-lui procuror sunt forte multe cestiuni, la care ar trebui să reflectez. După cele dăse fiă destulă a declara din nou, că cele espuse de d-lu acuator sub presiunea șovinismului sunt neintemeiate și se combatu ele pe ele. Vătmările le resping, pentru-că nu se pōtă dăce, că între Români s'a aflat unu, care le-a băgat cu liniște în busunar.

D-lu procuror a dăsu mai departe, că fii națiunii române la 1848, cu privilegiu primei lor adunări, s'au supus acelor dorințe, pe care le-a exprimat Ludovic Kossuth. Eu despre acesta nu am nici o cunoștință. Eu știu de o adunare națională, care s'a ținut în 15 Mai la Blașiu. Programul decretat și stabilit aci correspunde tuturor dorințelor și pretențiunilor națiunii române. Și această adunare, — se o știe d-lu procuror, căci așa se vede, că nu o știe, — nu a fost adunarea vre-o câte-va sute nemulțumit ai poporului românesc, ci a fostu acolo 40.000 Români, pe care i-au trimis Români, ce trăsese în această țără, și cari prin urmare au reprezentat întreaga națiune română. Aceste sunt acele pretențiuni, pe care le-a reclamat situația, în care noi ne-am aflat cu toții, le-a reclamat cu dreptu cuvântu poziția noastră numerică.

Etă, stimabililor domni jurați, această situație e pentru noi și pentru D-Vōstru însuportabilă. E datorința noastră de a ne nisui, ca pe cât se pôte să nu agitați și mai tare spiritele, ci prin dreptate să arătați, că pe D-Vōstru nu v'ă stăpânesc numai atât de desu accentuatul șovinism, ci și sentimentul de dreptate.

SCRILE PILEI.

Parastas pentru Alexandri. Din Biserica-Albă i-se șorie „Luminătorului“, că atât Reuniunea de cântări, cât și Comunitatea română de acolo a asistat în 21 Septemvre n. la unu parastas pentru bardul ginte latine Vasile Alexandri. Preotul localu d-lu S. Nidici a ținut o cuvântare funebrală p'etrundtōre. S'era a fost convenire, unde s'au ținut mai multe vorbiri. Tōtă inteligența a luat parte. S'a spedit și o telegramă la rudeniile defunctului.

Desvōlirea bustului lui Eminescu s'a făcut alaltăeri 12/23 Septemvre la orele 11 din ți în Botoșani. De față erau toți ștudenții, autoritățile, delegații șpresei, a Ateneului. Unu publicu forte numeros era de față. Desvōlirea s'a făcut cu mare pompă. S'au rostit discursuri de cătră reprezentantul orașului, de delegațiunea șpresei și de unu membru al Ateneului.

Temniță pentru Kossuth. Foile unguresci se jălesc amar de o întâmplare puțin măgulitōre pentru „patriotismul“ lor deochiat. S'a întâmplat adecă, că unu anumit voluntaru Ioanovic Sebő („neoașu“ Maghiaru) cu ocazia unui toast, ce l'a ținut la ziua numelui Maiestății Sale, a închinat demonstrativ unu pahar în sănătatea exdictatorului Kossuth. Legea militară l'a acusat pentru acesta de „laesae majestatis“ și l'a pus la rēcōre în Budapesta într'unu locu cu criminalii. Aci a stat fanaticul kossuthist câteva șeptemăni, până ce l'au închis în altă odaia vrednică pentru elu, ér mai târđiu a fost escortat înaintea auditorului. Intreatu fiind, că bētū a fost elu atunci, când a

inchinată paharul pentru Kossuth, „ne-șulă“ voluntară ungară a răspuns, că ce a făcut a făcut cu mintea trează și din patriotism. Spune d-ă cum s'a întemplat infamia? — îl întreabă judele investigator. Mă rog, d-ă „patriotul“, procedura mea numai acela o p-ote numi infamia, care e dușmanul Maghiarului și nu vră să înțelegă ce e Kossuth Lajos pentru noi. Așa! — d-ă judele, ce e d-ă Kossuth pentru d-v-ostre? Acăsta, răspuns infumuratul voluntar, nu'i se p-ote desluși aceluia, care nu este Maghiar și care nu cunoște dreptul nostru public. D-ă d-ta nici nu ești Maghiar, d-ă judele, d-ta ești S-ărb și ai voit numai să areți ce poți cuteza în contra împ-ăratului. S-ărbesci m-ă numai numele, răspuns voinicosul voluntar, d-ă inima, limba și educația m-ă maghiară. După acestea voinicosul patriot a fost dus în temniță. Se vorbește, că va fi lipsit de dreptul de voluntariat și astfel va servi trei ani ca soldat ordinar.

Minunată „patriot“!

Bustul poetei Iulia Hașdeu. Lună viitoare, 17 Septembrie v. c., se vor împlini doi ani dela m-ărtea poetei Iulia Hașdeu. Intru aducerea-aminte se va inaugura în acăstă d-ă bustul poetei pe lângă o duiosă ceremonie, ce se va face în cimiterul Șerban-ă-Vodă din Bucuresci.

Reuniunea Franklin din Budapesta, care există de 17 ani, și-a ținut la 21 l. c. adunarea generală, în care a arătat următorul bilanț: profitul curat din anul trecut a fost 64,225 fl. 01 cr. plus câștigul rămas din anul expirat de 1826 fl. 50 cr. așăd-ă în total 66,051 fl. 51 cr. După statute, se scot 16% tantieme pentru direcțiune, pentru membrii secțiunii literare și funcționari în sumă de 10,276 fl. rămân-ănd prin urmare 55,775 fl. 51 cr. Direcțiunea propune, ca din acăstia să se rescumpere cuponul din 1 Dec. cu 13,50, astfel pentru 4000 acții se împart 54,000 fl. restul se trece pe anul viitor. Spe-sele de ajustare pentru edarea de cărți nouă s'au urcat în anul trecut la 126,162 fl. Suma totală intrată pentru cărți v-ăndute a fost în anul trecut de 170,069 fl. 71 cr. Mișcarea totală a afacerilor tipografiei din anul trecut a fost de 400,128 fl. 96 cr. Suma se împarte: tipărituri pentru particulari 277,614 fl. 22 cr., pentru editura de d-ăre 44,885 fl. 46 cr. alte edituri 77,629 fl. 28 cr.

Ce bine ar fi, d-ăcă s'ar constitui și la noi o societate de natura acăsteia! Ce av-ănt n'ar put-ă lua literatura n-ăstră? Autorii ar sci, că opurile lor nu ar fi condamnate să răm-ănă netipărite, ă publicul ar c-ăp-ăta nutrimentul spiri-tual mai mult și mai efin și acăști.

Advocat nou în Timiș-ăra. „Lumină-torul“ serie: D-l-ă Dr. Aurel Munteanu, fost candidat de avocat în Brașov, deja a ajuns în mijlocul nostru, a fost deja primit în lista advocaților din partea camerei advocațiale d-ăici, și la prima Octombrie n. c. 'și va începe activitatea advocațială.

Agilul. La plățile din Octombrie unde, în loc de aur, se plătesce argint, s'a stabilit ună agio de 12 pro-cente, ade-ăcă cu 3 1/2% mai puțin, ca în luna presentă.

Ce face dragostea! Din Beiș și ni-se scrie, că tinerul de acolo Tichy A., desperat la culme din ca-ă, că iubita lui l'a refuzat, în 17 Septembrie n. c. înc-ă să se sinucidă, b-ănd o soluțiune de puciosă, luată dela 10 pachete de chibrite. Grabnicul ajutor medical era c-ătu p'aci să nu ajute nimic, din ca-ă, că nenorocitul tiner nu voia să prim-ăcă nici o medicină. În fine îns-ă i s'a g-ăsit leacul, aduc-ăndu-i-se la c-ă-

p-ătiul patului pe îns-ă și amanta lui, din ale c-ăreia m-ănă „d-ăt-ătoare de vi-ăță“, nenorocitul sufer-ăndu primi cu bucurie medicina, fac-ăndu-se s-ăn-ătos. După cum ni-se scrie, fermec-ătoarea lui amantă este o fată de Slovacă cu numele Jelemesik, ă el-ă asemenea este de origine Slovacă, d-ă e Slovacă maghiarisat și tocmai de acăea nu e mirare, că a fost refuzat din partea amantei sale, a c-ăreia m-ănă, precum se vede, nu a merit-ă'o.

Invit-ăre la producțiunea și petrece-ăre arangiată de inteligința rom-ănă din comuna Herman și ocaziunea adun-ărei generale a inv-ățătorilor rom-ăni gr. or. din districtul X (Brașov), împreun-ă cu c-ănt-ări, declamațiuni etc., care se va țin-ă în sala Hotelului de acolo, Marți în 18 (30) Septembrie 1890. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea școlărilor s-ăraci. Intrarea: de per-ăsonă 40 cr., de familie 1 fl. Incep-ăutul la 7 1/2 ore s-ăra. Ofertele marini-m-ăse se primesc cu mulț-ămită și se vor c-ăita pe cale d-ăristică.

Programa: 1.) „Albina și tr-ăntorul“, de G. Asachi, dialog declamat de doi școlari. 2.) „Nor de vijelie“, solo, e-ăscutat de inv-ățătorul Virgil Pop. 3.) „Sila“, poesiă de C. Boliac, declamată de o școlăriță. 4.) „O ce veste minun-ătă“, cor mixt, e-ăscutat de tinerimea școlară și adultă. 5.) „Legea pentru bețiv“, comedie într'ună act, de I. P. Bancov, e-ăscutată de inv-ățătorii locali cu concursul altor persoane rom-ăne din comună. 6.) „Peneș curcanul“, poesiă de V. Alexandri, declamată de un tiner adult. 7.) „Dragi b-ăești“, cor mixt, e-ăscutat de tinerimea școlară și adultă. — După producțiune urm-ăz d-ănt.

Liferăți-ă de ov-ăși și p-ăne. Din partea intendenței ces. și reg. a corpului al-ă 12-lea s'au publicat concursuri pe d-ăile de 17, 20 și 30 Octombrie st. n. 1890 pentru asigurarea proviziunilor de ov-ăși în stațiunile Brașov, Codlea, Ghimbav, H-ălhi, Feldi-ăra, Bodu, R-ășnov, Christian și S-ănp-ătru și pentru proviziunile de p-ăne în Odorheiul-s-ăcuiescu. Condițiunile detaliate se pot ved-ă în biroul magazinului pentru aproviziunarea miliției ces. și reg. (K. u. k. Milit-ăr-Verpflegs-Magazin) în Brașov, Sibiu, Alba-Iulia și Clușiu, în fi-ă-care d-ăi, în orele de oficiu.

Agitațiuni rom-ăne în Ardel-ă.

F-ăieii unguresci „P. N.“ i-se scrie din Seps-S-ăngeorgiu, că e un secret public, că st-ăm-ă față c-o agitațiune sistematică, al-ă c-ărei cuib e România și de acolo își începe subminarea (aknamunka) în contra statului maghiar. Partida muscălescă din România și acolo se folosesc așă de temer-ăr de libertatea presei, cum o folosesc la noi o parte dintre Rom-ăni n-ăștri. Tre-ăia guvernului statului rom-ăn urmărește acum pas de pas lucrarea lor. Elementul acăsta ă compun-ă scriitorii valah trecuți dincolo, pe car-ă guvernul i-a pus în funcțiune cins-tite, d-ăr car-ă au compromis de at-ătea ori statul prin fanatismul lor. Pentru acăsta statul vecin nu primesc cu brațele deschise pe oșpeții transilv-ăneni, d-ăr cu at-ăt mai bucur-ăși în ved-ă aderenței lui Hitrovo, fiindcă acăia tocmai de astfel de mijl-ăce coruptibile au lipsă. Comit-ătul acăsta stă în leg-ătură cu Brașovul, N-ă-s-ădul, Bl-ășul, lucrurile mai de importanță se împ-ărtășesc cu graiu viu, d-ăr și pe calea presei prin mijlocirea Brașovului, — ă v-ăra pe timpul băilor V-ălcelele și Tușadul gem-ă de acăști emisari — de aci-ă apoi duc și răsp-ăndesc apostolii n-ăștri rom-ăni în tot-ă Ardelul tipăriturile în contra statului, geografii, c'un-ă cuv-ănt dogme daco-rom-ăne, car-ă la noi deja încep să devin-ă nesuferite. Noi, car-ă de mult în-ăcă urmărim cu atențiune mișc-ările daco-rom-ăne, scim, vedem, d-ăr nu le putem împ-ădeca. N'ăvem-ă administrați-ă,

care ar griji de interesele statului, d-ăr avem-ă administrați-ă, care culege d-ărea și cu aparatul ei lucr-ă pentru protegierea intereselor unei clice din comitat-ă....

D-ămne iart-ă-le, că nu sci-ă ce — scriu!

Correspondența „Gaz. Trans.“

Valea Almașului, 26 Aug. 1890.

În 3 August n. c. s'a s-ăv-ășit în comuna Aghireșu sfințirea noului biserici de p-ătră, ce s'a edificat acolo, și tot-ă atunci s'a ținut în acăeași comună și adunarea generală a Desp-ărț-ămentului X (Clușiu) al-ă „Asociațiunii transilv-ăne.“

C-ătu pentru sfințirea bisericeii voiu aminti, că la acăea au luat parte ca la două p-ănă în trei mii de omen-ă din jur. Ceremonia sfințirii s'a s-ăv-ășit prin Rvds. D-n-ă canonic Gavrilă Pop cu asistența a mai mulți preoți.

După terminarea ceremoniei s'a făcut o colectă pe s-ăma bisericeii în sumă de vre-o 150 fl., ă după acăsta s'a dat o m-ășă comună la locuința preotului, la care afară de comitetul sus d-ășului desp-ărț-ăment al-ă „Asociațiunii“, a luat parte și inteligința din jur, precum preoți, inv-ățători etc., ba nici Armenii din loc-ă n'au lipsit-ă....

Pe c-ănd domni-ă își petreceau în l-ăuntru, pe atunci poporul, venit de prin satele vecine, s'a aș-ădat în r-ănduri dina-ăntea bisericeii celei nouă, unde era aș-ădată pentru el-ă o bute de 400 litre de rachiu (!) Va să d-ăică și acăsta ceremonie s-ăntă și-a av-ăt parte ei demoralis-ătoare pentru popor și folositoare pentru Jidan-ă. Im-ă vine greu să dau publicității asemenea „generosități“ scandal-ăse, d-ăr o fact acăsta cu dorința, ca cel puțin în viitor din partea marilor n-ăștri c-ăpetenii bisericesci să se ia mijl-ăce de precauțiune, ca nic-ăr să nu semai suferi asemenea lucruri, car-ă sunt nu numai demoralis-ătoare și p-ăgubitoare în t-ăte privințele, ci și cu totul nedemne și dejositoare față cu nisce festivit-ăți bisericesci, ca acăstea.

Finindu-se acăstea, poporul adun-ă s'a împ-ărșiat, nesci-ănd el-ă nimica despre ținerea adun-ărei generale a desp-ărț-ămentului. E dureros, că inteligința din acăst jur, cu deosebire preoți, numai despre sfințirea bisericeii a încunosci-ătat pe popor, ă nu și despre ținerea adun-ărei generale a Desp-ărț-ămentului acăei „Asociațiunii“, care este înființată pentru luminarea și cultivarea lui.

Astfel la adunare n'au luat parte decât numai puțin preoți și alți inteliginți din jur, car-ă cu comitetul cu tot-ă au fost numai 16 inși. Din cele 2—3000 de poporen-ă adun-ăți la sfințirea bisericeii, nici unul n'a fost de față, ă dintre poporeni din loc-ă au luat parte numai 4 inși.

În d-ăna ținerei adun-ărei în-ăcă de dimi-ăță veni f-ăzolg-ăbirul Csiszar cu patru gendarmi, ca și cum s'ar fi aflat pe p-ăstele Ungariei, ă nu în mijlocul unui popor bl-ănd și iubitor de ordine și pace, precum este poporul nostru rom-ănesc.

Acăstea premi-ăndu-le, voiu aminti, că adunarea s'a ținut în noua bisericeă. Rvds. D-n-ă Gavrilă Pop, ca președinte substitut, deschise adunarea, ar-ăt-ănd în termin poporal și prin cuvinte bine alese scopul, ce urmărește Asociațiunea n-ăștră.

S'au cetit apoi rap-ărtele despre activitatea acăstui desp-ărț-ăment dela ultima adunare în-ăce; s'au înscris membri noi, al-ă c-ăror număr e sigur, că ar fi fost mult mai mare, d-ăcă ar fi luat parte la adunare și cei 2—3000 de locuitori rom-ăni, dintre car-ă mulți s'ar fi putut înscrie ca membri aj-ăt-ători cu c-ăte 20 cr. p-ănă la 1 fl. Durere îns-ă, că poporul rom-ăn la acăstă adunare n'a fost invitat.

Datorința or-ă-cărui preot rom-ăn,

care are în vedere binele poporului nostru, este ca cu t-ătă ocaziunea să facă cunoscute poporului nostru luptele n-ăștre naționale și să le arate scopul adun-ărilor generale ale desp-ărț-ămintelor Asociațiunii n-ăștre transilv-ăne, la car-ă nic-ădată nu trebuie să se uite a invita popor-ă c-ătu mai numeros, pentru-că aci se d-ă cea mai bună ocaziune de a-l-ă însufl-ă, de a-l-ă deștepta și de a-l-ă da m-ăna plugarului cu c-ărturarul. G.

Serbările presei în Bucuresci.

De m-ăne încep-ănd și p-ănă Duminecă, ade-ăcă pentru d-ăile de Vineri, S-ămb-ătă și Duminecă, 14, 15 și 16 Septembrie v., societatea presei din Bucuresci va organiza acolo trei mari serbări populare la coloseul Oppler.

Comitetul organizator, după cum rap-ărt-ă „Rom-ănia“, a luat t-ăte dispozițiunile, ca acăste serbări să fi-ă unele din cele mai frumoșe. Sunt o mulțime de distracțiuni, car-ă vor satisface pe public.

Așă vor fi: Cofet-ăria, ber-ăria, c-ărciumă populară, diferite jocuri: drum de fer, c-ălușei, carusel, breac pentru copii tras de un poneiu, exerciții gimnastice. Vor fi instalate diferite chioscuri: de tutun, de flor, de d-ăre. Chioscul presei va fi împodobit cu h-ărtă colorată, pe care se vor tip-ări titlurile tuturilor d-ărelor. Chioscul artistului Iulian va constitui o atracțiune deosebită, v-ănd-ănd însuși un album fotografiat, cu șese fotografii, reprezent-ăndu-l în șese din rolurile sale principale.

Tombola va fi una din cele mai mari, ce s'au organizat vre-odată în Bucuresci. Sunt 15,000 obiecte. T-ăte numerile sunt câștig-ătoare. Tragerea la poci (cule) cu 15 premii constituie de asemenea o petrecere. Acăea, care va face mai multe în c-ănc ori va av-ă premiul -ănt-ău și va av-ă dreptul să-ă al-ăgă oricare din obiectele espuse.

Comitetul organizator va arangia trei baluri: două baluri populare de d-ă, Vineri și Duminecă, și un bal în sala imperială, S-ămb-ătă s-ăra. În c-ăteș trele d-ăile se vor în-ălța c-ăte trei bal-ăne, de m-ărime extraordinară, comandate la Paris. Sunt bal-ăne, car-ă au în-ălțime de 8 metri. Gr-ădina și parcul vor fi iluminate într'un chip feeric cu lanterne venețiane.

Un far electric de-o putere lumin-ăse extraordinară va fi aș-ădat în mijlocul parcului. Acăst far lumine-ă la o distanță de ună chilometru. Focuri de artificii se vor trage în fi-ăcare s-ăr. Vor fi sor bengali, rașe mari și mici, candelor rom-ăne și altele.

Trei music-ăi, dintre car-ă două militare, și l-ăutari, vor executa diferite arii, cu începere dela orele 2 din d-ă. În fi-ăce s-ăr reprezent-ăți teatrale. Toți artiștii dela teatru de variet-ăți vor da concursul lor. De admirat d-l-ă Bonetti, dresor de pisici, șoreci, porumbi și canari. De asemenea, d-l-ă și d-na Maningo, exerciții pe s-ărmă; trupa de gimnastică Borza; c-ănt-ărețele Dumargue, francoesă, și Horvat, internațională. Pentru acăste ser, artiștii vor executa c-ăteva numere nouă. Programul f-ărte variat. Duminecă s-ăra se va trage loteria presei. Sunt douăspredece câștiguri, obiecte de arginț.

Din cele espuse aci se vede, că acăste serbări vor constitui adev-ărata cheie a serbărilor de v-ăr. Pressa într-ăgă speră a av-ă concursul publicului.

CUNUNIA. D-l-ă Dr. Nicolau V-ăcerdea, avocat, și d-ra Eugenia Popescu se vor cununa S-ămb-ătă în 27 Septembrie n. c. la orele 5 p. m. în biserica gr. or. din Sibiu-cetate.

Numere singuratică din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot c-ămp-ăra în tutungeria I. Gross, și în libr-ăria Nicolae Ciurcu.

Editor și redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul ptelei Braşov
din 25 Septembrie st. n. 1890.

Banote româneşti Camp.	8.87	Vend.	8.90
Argint româneş	8.82	"	8.87
Napoleon-d'ori	8.88	"	8.91
Lire turcesci	10.16	"	10.21
Imperial	9.14	"	9.19
Galbini	5.25	"	5.30
Seria. fono. „Albina“ 6%	101.—	"	—
" " " 5%	99.50	"	—
Ruble rusesci	140.—	"	141.—
Mărci germane	54.72	"	54.97
Discontul 6-8% pe an.			

Cursul la bursa de Viena
din 24 Septembrie st. n. 1890

Renta de aur 4%	100.60
Renta de hârtie 5%	99.10
Imprumutul căilor ferate ungare - aur	112.70
dto argint	97.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de	

ostă ungare (1-ma emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (2-a emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (3-a emisiune)	110.40
Bonuri rurale ungare	58.80
Bonuri croato-slavone	104.25
Despăgubirea pentru dijma de vină unguresc	—
Imprumutul cu premiul unguresc	137.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	128.75
Renta de hârtie austriacă	87.85
Renta de argint austriacă	88.40
Renta de aur austriacă	106.70
Losuri din 1860	137.25
Acţiunile băncii austro-ungare	965.—
Acţiunile băncii de credit ungar.	351.—
Acţiunile băncii de credit aust.	307.75
Galbeni împărătesci	5.36
Napoleon-d'ori	8.93
Mărci 100 imp. germane	55.10
Londra 10 Livres sterlinge	112.20

ABONAMENTE

la
„GAZETA TRANSILVANIEI“

Preţul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni	3 fl. —
Pe şase luni	6 fl. —
Pe un an	12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

Pe trei luni	10 fr.
Pe şase luni	20 fr.
Pe un an	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminică.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an	.2 fl. —
Pe şase luni	1 fl. —
Pe trei luni	50 cr.

Pentru România şi străinătate:

Pe an	8 franci.
Pe şase luni	4 franci.
Pe trei luni	2 franci.

Abonamentele se fac mai uşor şi mai repede prin mandate poştale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurită şi a arăta şi poştă ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Avisul d-loru abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurită și să arate și poșta ultimă.

Totodată facem cunoscutu tuturor D-loru abonați, că mai avem din anii trecuți numeri pentru complectarea colecțiunilor „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se potu adresa la subsemnata Administrațiune în casu de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Iunie 1890.

Budapesta-Predealu				Predealu-Budapesta				B.-Pesta-Aradu-Telusu				Telusu-Aradu-B.-Pesta				Copşa-mică-Sibiu				
Trenu accelerat.	Trenu de pers.	Tren de pers.	Tren de pers.	Trenu accelerat.	Trenu de pers.	Tren de pers.	Tren de pers.	Trenu accelerat.	Trenu de pers.	Tren de pers.	Tren de pers.	Trenu accelerat.	Trenu de pers.	Tren de pers.	Tren de pers.	Trenu accelerat.	Trenu de pers.	Tren de pers.	Tren de pers.	
Viena	8.25	8.—	10.50	Bucuresci	7.55	4.45	Viena	8.—	10.50	3.25	Telusu	12.59	4.51	Copşa-mică	4.05	10.47	7.10	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Budapesta	9.25	2.—	7.35	Predealu	1.08	4.10	Budapesta	2.—	8.15	9.40	Alba-Iulia	1.39	5.27	Şeica mare	4.35	11.17	7.43	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Szolnok	11.29	4.05	11.07	Timişu	1.37	4.50	Szolnok	4.20	11.18	1.02	Vinţulu de jos	1.56	5.44	Lómneşu	5.16	11.58	8.27	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
P. Ladány	1.07	5.46	1.20	Braşov	2.13	5.50	Aradu	8.10	3.50	5.27	Şibotu	2.23	6.08	Oona	5.47	12.29	8.59	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Oradea-mare	2.24	7.01	3.02	Feldióra	2.43	4.—	Glogovaţu	2.20	4.10	5.50	Orăştia	2.49	6.28	Sibiu	6.10	12.52	9.23	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Mező-Telegd	2.32	7.11	3.09	Apaşa	3.12	4.44	Gyrok	2.34	4.22	6.02	Simeria (Piski)	3.37	7.10	Simeria (Piski)	7.35	4.34	9.50	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Rév	3.02	7.41	3.48	Augstinu	3.32	5.20	Paulişu	3.05	4.46	6.23	Deva	3.53	7.26	Oona	8.02	4.58	10.14	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Bratca	3.33	8.16	4.31	Homorodu	3.47	5.47	Radna-Lipova	3.23	4.58	6.34	Branicica	4.18	7.49	Lómneşu	8.30	5.25	10.40	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Bucia			4.54	Haşfaléu	4.20	6.35	Conop	3.39	5.16	6.52	Iia	4.43	8.10	Şeica mare	9.05	5.55	11.10	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Cincia	4.26	9.05	5.40	Sighişóra	5.25	8.12	Bérvava		5.38	7.17	Gurasada	4.53	8.21	Copşa-mică	9.34	6.20	11.35	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Huedin	4.58	9.35	6.22	Elisabetopole	5.45	8.47	Soborşintu		5.53	7.33	Zamú	5.21	8.48					Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Stana			6.38	Mediasu	6.12	9.29	Zamú		6.15	8.20	Bérvava	5.56	9.17					Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Aghirşu			6.59	Copşa mică	6.33	10.10	Gurasad.		7.22	9.16	Conopú	6.46	9.54					Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Ghirbău			7.11	Micásasa	6.46	10.32	Iia		7.38	9.32	Radna-Lipova	7.36	10.33					Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Nădşel	5.49	Trenu de pers	7.24	Blaşiu	6.48	10.42	Branicica		7.54	9.51	Paulişu	7.50	10.51					Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
	6.02	10.35	7.39	Crăciunelú	7.22	11.37	Deva		8.14	10.18	Gyrok	8.03	11.03					Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Cluşu	6.12	11.02	7.54	Teluşu	7.51	12.23	Simeria (Piski)		8.43	10.44	Glogovaţ	8.26	11.27					Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Apahida	6.27	11.23	8.11	Aidú	7.58	1.23	Orăştia		9.12	11.14	Aradu	7.45	9.05					Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Ghirşu	7.31	12.42	9.18	Vinţulu de sus	8.15	1.50	Şibotu		9.34	11.39	Szolnok	11.51	2.25					Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Cucerdea	7.55	1.18	9.49	Uóra	8.15	2.20	Vinţulu de jos		9.56	12.05	Budapesta	1.55	5.50					Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Uóra		1.25	9.56	Cucerdea	8.45	2.46	Alba-Iulia		10.17	12.26	Viena	7.20	1.40					Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Vinţulu de sus		1.33	10.02	Ghirşu	9.16	3.33	Teluşu		10.44	12.58		6.05						Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Aidú	8.21	1.55	10.22	Apahida	9.16	3.33												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Teişu	8.37	2.14	10.39	Cluşu	10.36	5.—												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
	8.42	2.24	10.57	Nădşelú	10.48	5.28												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Crăciunelú		2.49	11.20	Ghirbău		6.05												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Blaşiu	9.14	3.02	11.36	Aghirşu		6.26												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Micásasa		3.33	12.04	Stana		6.42												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Copşa mică	9.49	3.48	12.23	Huedin		6.58												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Mediasu	10.07		12.39	Cincia	12.01	7.47												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Elisabetopole	10.30		1.08	Bucia	12.31	8.27												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Sighişóra	11.06		1.50	Bratca		8.49												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Haşfaléu	11.22		2.06	Rév		9.08												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Homorodu	12.37		3.20	Mező-Telegd		9.28												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Augstinu		1.26	4.19	Oradea-mare		9.36												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Apaşa		1.47	4.44	P. Ladány		10.01												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Feldióra		2.23	5.20	Szolnok		10.09												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Braşov		2.33	5.30	Budapesta		11.51												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Timişu	3.15		6.14	Viena		11.51												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Predealu	3.47		6.45			12.08												Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.
Bucuresci	9.30		11.36															Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. om.

Nota: Numerii încuadrați cu linii gróse însemnează orele de noapte.